

Legislativa v práci nutričního
terapeuta se specializací
Hygiena a epidemiologie

Mgr. Aleš Peřina, Ph. D.

Vymezení

- Zdraví nevzniká v nemocnicích, ale v rodinách, školách a na pracovištích, všude tam, kde lidé žijí a pracují, odpočívají a stárnou...I když je důležité, aby každý sám pečoval o své zdraví, je zřejmé, že to nestačí. Péče o zdraví musí být provázena sdílenou odpovědností všech složek společnosti (vláda, parlament, veřejná správa, organizace, instituce, podnikatelská sféra) pod odbornou koordinační rolí MZ (Zdraví 2020: Národní strategie).
- Široké spektrum právních předpisů, které se dotýkají
  - Ochrany zdraví lidí
  - Kvality potravin
  - Hospodářství a financí
  - Forenzní odpovědnosti

Zdraví 2020: Národní strategie; SWOT

Silné stránky

- tradice primární prevence
- zakotvení ve společnosti i v systému zdravotnictví
- úspěchy v minulosti i v současnosti
- legislativní zakotvení (zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a další zákony)
- zakotvení primární prevence v koncepcích lékařských oborů
- historicky založená vysoká odbornost primární prevence
- dostatek vědeckých důkazů o efektivitě primární prevence
- solidní informační databáze o zdravotním stavu a jeho determinantách
- respekt veřejnosti k činnosti systému ochrany a podpory veřejného zdraví.

Hrozby

- pokračující omezování kapacit systému ochrany a podpory veřejného zdraví po již proběhlé restrukturalizaci, která snížila kapacitu o více než 40%
- nezajištění generační obměny v potřebném spektru vzdělání
- finanční nestabilita ohrožující efektivní fungování
- nevyužití potenciálu, nástrojů a možností, které má stát v ochraně a podpoře veřejného zdraví, s negativními dopady na vývoj zdravotního stavu obyvatelstva i nákladovosti zdravotní péče.

Příležitosti

- využití zahraničních zkušeností a dobrých praxí – například z veřejné konzultace k Zelené knize EK o pracovních ve zdravotnictví v Evropě či strategických a dalších dokumentů či dopadových studií jak na úrovni EU, tak i SZO či OECD
- účast v mezinárodních projektech a grantech v oblasti primární prevence a podpory zdraví
- revitalizace systému ochrany a podpory veřejného zdraví
- stále existující personální kapacita schopná regenerovat oblast primární prevence
- důvěra veřejnosti v prevenci nemocí a možnosti posilování zdraví.

Slabé stránky

- slabá reflexe společenských změn
- nízká aktivizace jednotlivých složek společnosti k spoluúčasti na řešení problémů ovlivňujících zdraví lidí
- dlouhodobá nestabilita institucionální, vědecké i výukové báze
- nepříznivá věková struktura odborníků
- pokles zdravotnické odbornosti, komerčně motivované a vědecky nepodložené přístupy v podpoře zdraví
- historická dominance infekčních rizik a zdravotně policejních metod v ochraně zdraví
- slabost systému ochrany a podpory veřejného zdraví (OPVZ) čelit chybnému individuálnímu rozhodování a řízení
- podfinancování, chybějící investiční strategie v oblasti primární prevence
- absence systematického hodnocení efektivity prevence a OPVZ.

Zákon č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví

- Státní správu zajišťují orgány ochrany veřejného zdraví (OOVZ)
  - Ministerstvo zdravotnictví
  - Krajské hygienické stanice
  - Ministerstvo obrany a ministerstvo vnitra
- Při výkonu státního zdravotního dozoru dozírají, zda osoby plní povinnosti stanovené k ochraně veřejného zdraví

Hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a některých zařízení sociálních služeb (díl 3 zák.)

- Povinná hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření infekce spojené se zdravotní péčí.
- Stanovit režim dne a režim stravování v provozním řádu, který schvaluje OOVZ
- Při výskytu infekce a podezření na ni zjistit příčiny, zdroje a zajistit protiepidemická opatření, infekci hlásit OOVZ
- Zajistit zásobování vodou, úklid (vč. prádla a odpadů), výkon a kontrolu dezinfekce, sterilizace a vyššího stupně dezinfekce

Hygienické požadavky pro výkon činností epidemiologicky závažných (díl 4 zák.)

- Provozování stravovacích služeb, výroba potravin a jejich uvádění do oběhu, výroba kosmetických přípravků, provozování úpraven vod a vodovodů, provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry, solária, kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb, provozování živnosti, při níž je porušována integrita kůže
- Povinnost mít zdravotní průkaz a znalosti
- HACCP (potraviný) nebo provozní řád

Rámcový obsah provozního řádu

- Vymezení druhu a rozsahu činnosti
- Stavebně-technické zabezpečení
  - Umístění, dispozice, voda, větrání, osvětlení, hluk...
- Křížení činností
  - Osobní a pracovní oděv a jiné potřeby, návštěvy
  - Ve zdravotnických zařízeních a USP epidemiologické hledisko příjmu a ošetřování pacientů, individualizace pomůcek
  - Péče o zařízení a přístroje
- Pravidla úklidu a dekontaminace prostředí
  - Ve zdravotnických zařízeních a USP zacházení s biologickým materiálem a odpadem, který je biologickým materiálem kontaminován, dezinfekce, sterilizace.
- Manipulace s odpady s ohledem na nebezpečné vlastnosti
- Požadavky na pracovníka a osobní hygiena

Další podmínky a požadavky pro výkon činností epidemiologicky závažných

- Podrobit se ve stanovených případech preventivní lékařské prohlídce
- Zajistit uplatňování zásad osobní a provozní hygieny zaměstnanci
- Zajistit, aby výkonem činností epidemiologicky závažných nedošlo k ohrožení nebo poškození zdraví fyzických osob infekčním nebo jiným onemocněním

Pitná voda (díl 1 zák.)

- Pitnou vodou je veškerá voda v původním stavu nebo po úpravě, která je určena k pití, vaření, přípravě jídel a nápojů, voda používaná v potravinářství, voda, která je určena k péči o tělo, k čištění předmětů, které svým určením přicházejí do styku s potravinami nebo lidským tělem, a k dalším účelům lidské spotřeby, a to bez ohledu na její původ, skupenství a způsob jejího dodávání.
- Biologické, mikrobiologické, chemické, fyzikální a organoleptické ukazatele vyjádřené hygienickými limity jako nejvyšší mezní hodnoty, mezní hodnoty a doporučené hodnoty

Zákon o přestupcích

- Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně
- Některé přestupky na úseku zdravotnictví
  - Nesplnění nebo porušení povinností pro výkon činností epidemiologicky závažných
  - Neprovedení opatření k zamezení vzniku nebo šíření infekčního onemocnění nebo protiepidemické opatření nařízené k ochraně před zavlečením vysoce nakažlivého infekčního onemocnění ze zahraničí
  - Nesplnění povinnosti zajistit při zvýšeném výskytu přenašečů infekčních onemocnění, škodlivých nebo epidemiologicky významných členovců, hlodavců nebo dalších živočichů provedení speciální ochranné dezinfekce, dezinsekce nebo deratizace

Trestní zákoník, §§ 147-8

- Kdo z nedbalosti způsobí *těžkou* újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.
- Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.
  - Nedbalosti se dopouští ten, kdo se bez přiměřených důvodů spoléhá, že nezpůsobí ohrožení, ač o tom vzhledem k okolnostem a osobním poměrům vědět měl a mohl (§ 16 trestního zákoníku)

Citace právních předpisů

- Legislativní pravidla vlády, hlava VI.
  - **Citace úplná:** Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
  - **Citace zkrácená:** Zákon č. 258/2000 Sb.
  - **Citace slovní:** Zákon o ochraně veřejného zdraví
  - Novelizovaný předpis: Zákon ... ve znění pozdějších předpisů